

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
7.évfolyam
2019. november 13.

MEGOLDÓKULCS

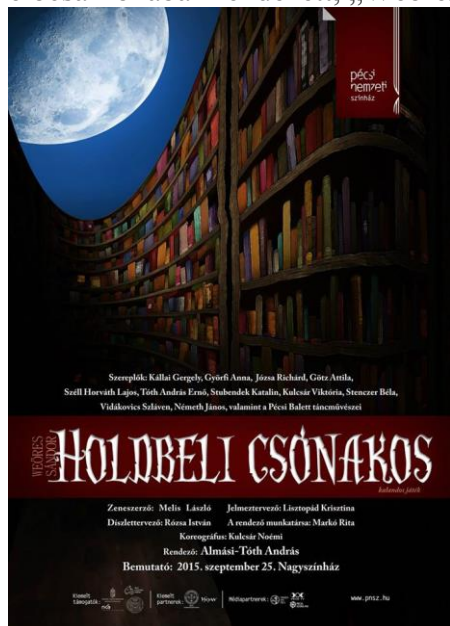
1.szöveg

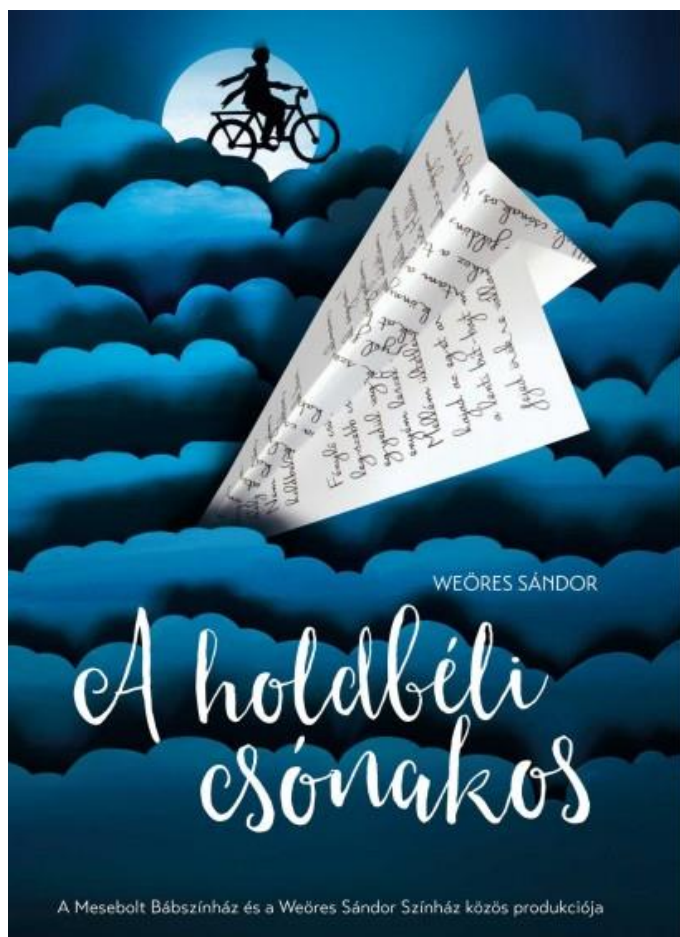
„...Weöresnek a városról szóló első verse a *Hideg van* című első kötetében jelent meg. A címe *Pécs*, s mindössze négy sor. Így szól: „A hullámos város felett / harangok hang-leve folyt. / De mind fölitta a Hold, / hogy éjszaka lett.” Ezt később olyan nagy versei követték, mint *Az éjszaka csodái*, *A máloni út*, az *Álom a régi Pécsről* és mások, s a mestereinek, barátainak, Várkonyi Nándornak, Fülep Lajosnak, Lovász Pálnak, Csorba Győzőnek, Martyn Ferencnek ajánlott költemények. Köszöntőt írt a pécsi színház százéves jubileumára, a Csontváry Múzeum megnyitójára, a megyei könyvtár ünnepére. Számos interjúban vallott a városról. Egyszer így: „Mint a Sorsunk egyik megalapítója, Várkonyi Nándorral és Makay Gusztávval kerültem igen szoros kapcsolatba. Ez az együtt-lét tulajdonképpen sohasem szakadt meg és részemről mindmáig tart... Nekem Pécs... az irodalmi felnőtté-válás színterét jelentette. Természetesen a pécsin kívül más hatások is értek...” A *holdbeli csónakos* pécsi bemutatója alkalmából pedig ezt mondta: „A pécsi kulturális életben évtizedek óta részt veszek – a bemutató is egy szem a láncban, hiszen annyiféle kapcsolatom van a várossal.” – Emlékét nemcsak a barátok emlékezései, az eleven legendák, a verseit mondó fiatalok, a költőjükre büszke pécsiek, hanem a Megyei Könyvtár régi épületének falán tábla, a Tudásközpont mellett utca is őrzi.

A 70. születésnapjára készített bibliofil kötet tiszteletpéldányait Szederkényi Ervinnel ketten vittük el budapesti lakására. Engedjék meg, hogy emlékezésemet a benne megjelent versemmel fejezzem be. Címe: *Weöres Sándor emlékkönyvébe*: „Világnagy hársfa álmodik / ballag a vízen át, / röpi fölötte hét ladi, / alatta hetven ág. / Hetven ágából dől a fény, / körös-körül tükör, / megáll a semmi közepén, / kinéz mindenkiből. / Látja, hogy szeme nyitva van, / így álmodik tovább, / bezárja a határtalan, / viszi a sok virág.”

Bertók László

Rövidített változata elhangzott a költő 100. születésnapja alkalmából a Pécsi Nemzeti Színház előcsarnokában rendezett, „Weöres Sándor színháza” című emlékkiállítás megnyitóján, 2013. június 7-én.

A holdbéli csónakos

Dramaturg: Gimesi Dóra
Zeneszerző: Lázár Zsigmond
Koreográfus: Fosztó András
Tervező: Boráros Szilárd
Rendező: Harangi Mária
Rendezőasszisztens: Császár Erika

Játsszák: Avass Attila, Balogh János, Dénes Emőke, Endrődy Krisztián, Janicsek Péter mv., Kovács Bálint, Kőmives Csongor, Lehőcz Zsuzsa, Takács Dániel

„Legyen ez a színháték tarka álom, túlelmelkedve életem-halálon. Tán nincs is írva: elképzelve csak.”

A Mesebolt Bábszínház színpadán színes, varázslatos színházi világegyetem épül Weöres Sándor költői mesejátékából. Ebben az ismerős figurákkal teli báb-univerzumban bármi megtörténhet: belefér élet és halál, kaland és humor, ég és föld. Vitéz László vaskos tréfái éppúgy otthonosak benne, mint a Holdbéli csónakos éteri éneke. Páva szem királykisasszony és kériói kalandos története mindenkinek szól alsó és felső korhatár nélkül: igazi családi színház.

20 éves
Mesebolt
 bábszínház

MESEBOLT BÁBSZÍNHÁZ
 H-9700 Szombathely, Ady tér 5.
 Tel.: +36 94 501 728
 Fax: +36 94 501 729
 E-mail: info@meseboltbabszinhaz.hu
 Honlap: www.meseboltbabszinhaz.hu

2015

Weöres Sándor Színház
 Szombathely

2. szöveg

A Mesebolt és a Weöres Sándor Színház koprodukciójára az alkotók is sokat vártak, maga a készülődés „kalandos játékkal” ért föl. De a tarka vándortársulat vasárnap végre elindul, és remélhetőleg nem lehet megállítani.

Holdbéli vagy holdbéli?

A plakát „A holdbéli csónakos” bemutatóját hirdeti (é-vel, a bemutatás jogának elnyerése alapján), de itt álljunk meg egy szóra. Egyrészt csak egy aprócska ékezet, másrészt meg maga a világ (más hangzás, más ritmus, más érzet, más). A Weöres-szövegben mindenhol „holdbéli” szerepel, hiányzik az ékezet, úgyhogy ezzel el is dőlt a kérdés. A bemutató ürügyén viszont alkalom adódik arra, hogy megemlékezzünk az író, szerkesztő, irodalomtörténész Tüskés Tiborról (1930-2009), akinél alaposabban, közelebről kevesen ismerik A holdbéli csónakos (keletkezés)történetét, amelyről természetesen írt is. Nem véletlen, hogy egyszer ő kapott felkérést a Szombathelyi Képtártól annak a kiállításnak a megnyitására, amelyet Martyn Ferenc pécsi Holdbéli-jelmezterveiből rendeztek. (A rajzokat a képtár őrzi.)

Akkor is fölmerült, hogy melyik a helyes – „holdbéli” vagy „holdbéli” –, és Tüskés Tibor a filológus körültekintő higgadságával, alaposágával, adatok mozgósításával, ráadásul nagy kedvességgel levélben írta meg, hogy Weöres szándékaival összhangban miért a „holdbéli” a kanonizált változat. Ékezet tehát nem kell, a szöveg világa annál „éke(zete)sebb”. A Martyn Ferenc-terveket egyébként utoljára 2013-ban, a Weöres-centenáriumon vette elő a Szombathelyi Képtár. Aztán a rajzok visszatértek a raktárba, „mint bodzabél szívű, halhatatlan bábok a dobozba-bőröndbe előadás után”. A centenáriumi kiállításához a vágyainkat is hozzáfűztük: „Tényleg, milyen szép lenne, ha a bábót és az élő játékot virtuóz természetességgel kombináló szombathelyi Mesebolt Bábszínház is előállhatna egyszer egy Holdbéli-előadással. Reméljük, nem kell várni Weöres 110. születésnapjáig.” Nem kell addig várni. Októberben ott voltunk az olvasópróbán, vasárnap pedig: Weöres-premier a Meseboltban.

VAOL 2015. 11. 24. 16:37

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Válaszolj a szövegek és a képek alapján a kérdésekre!

A) Hány éves lenne idén Weöres Sándor? **106**

B) A szövegek alapján mely városokban mutatták be a darabot? **Pécs, Szombathely**

C) Nevezd meg két műfaji meghatározást, amellyel megnevezik Weöres művét! **(költői) mesejáték, kalandos játék, színjáték**

D) Weöres Sándoron kívül kinek a neve szerepel mindkét szövegben? **Martyn Ferenc**

E) Melyik színház előadásához és hogyan kötődik ez a személy? A **pécsi** előadás **jelmeztervezője** volt.

8	
---	--

2. Több idegen szó is szerepel a 2. szöveg utolsó bekezdésében, amelyek jelentése a kontextusból kikövetkeztethető. Keresd meg a párokat!

centenárium	elfogadott
filológus	több elemet elegyítő
kombináló	bemutató
virtuóz	rendkívül egyedi
kanonizált	századik évforduló
premier	nyelvvel és irodalommal foglalkozó

6	
---	--

3. Igaz (I) vagy hamis (H) az állítás? Írd a megfelelő betűt az állítás után!

A Mesebolt előadásában bábok és emberek is szerepelnek. **I**

Szederkényi Ervin írt verset Weöres Sándor emlékkönyvébe. **H**

A plakátokon nem ugyanúgy írják a mű címét. **I**

A Mesebolt Bábszínház 2015 októberében mutatta be a művet. **H**

A szombathelyi színházi előadás a gyerekeknek szól. **H**

Weöres Sándor 1983-ban Pécsen élt. **H**

A Holdbéli csónakos szombathelyi bemutatója a Mesebolt Bábszínház előadása. **H**

A szombathelyi bemutató zenés darab volt. **I**

8	
---	--

4. „... annyiféle kapcsolatam van a várossal” vallotta Weöres Sándor Pécsről. Sorolj föl legalább öt, különböző kapcsolódási pontot a költő tevékenysége és a város között!

Lehetséges megoldások: **versek Pécsről, pécsi barátok, a pécsi színház 100. évfordulójára írt köszöntőt, a Csontváry Múzeum megnyitójára írt köszöntőt, a könyvtár ünnepére írt beszédet, interjúkban vallott Pécsről.**

5	
---	--

5. Válaszolj az alábbi Weöres-idézethez kapcsolódó kérdésekre!

„A hullámos város felett / harangok hang-leve folyt. / De mind fölitta a Hold, / hogy éjszaka lett.”

1. Mi a címe, és hol jelent meg a vers? **Pécs, Hideg van c. kötet.**
2. Miért fontos nekünk, pécsieknek ez a vers? **Ez az első, Pécsről írt verse.**
3. Milyen költői képpel jeleníti meg a Holdat? **Megszemélyesíti/metafora.**
4. Keresd ki az alliterációt a versből! **Harangok hang-leve.**
5. Mi helyett áll a *hang-leve* kifejezés? **Harangzúgás/harang kongása/harang hangja.**
6. Miért lehet *hullámos* a város? **Utalhat a hegyes-dombos fekvésére/a mozgó, nyüzsgő tömegre/minden jó, egyéb megoldás is elfogadható.**

7	
---	--

6. Nézd meg figyelmesen a képeket! Szerinted melyik felel meg legjobban a plakát műfaji követelményeinek? Válaszodat egy 4-5 mondatos szövegben fogalmazd meg, amely legalább 4 különböző elemet tartalmazzon!

A négy elem megléte (pl. kép, információk a darabról, figyelemfelkeltő, információk a jegyvásárlási lehetőségről, ajánló stb.) 4 pont, a megfogalmazás minősége 2 pont.

6	
---	--

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Állítsd betűrendbe a szövegből vett szavakat!

koprodukciójára, képtár, kérdés, keletkezés, kiállításához, kombináló, kell, kalandos, körös-körül, később
Ha hibátlan a sorrend 3 pont, 1 hiba 2 pont, 2 hiba 1 pont, 3 vagy annál több hiba 0 pont.

1. **kalandos**, 2. **keletkezés**, 3. **kell**, 4. **képtár**, 5. **kérdés**, 6. **később**, 7. **kiállításához**, 8. **kombináló**,
9. **koprodukciójára**, 10. **körös-körül**

3	
---	--

2. Válaszd el a szövegből vett szavakat minden lehetséges helyen!

Weöres Sándor: **Weö-res Sándor**
mindössze: **mind-össz-sze**

megalapítója: **meg-a-la-pí-tó-ja**
bodzabél: **bo-dza-bél**

4	
---	--

3. Hogyan kellene írni azokat a tulajdonneveket, illetve a belőlük képzett mellékneveket, ha Weöres Sándor lenne a névadójuk? Töltsd ki a táblázatot!

a Weöres Sándor névhez kapcsolandó köznévi	a keletkezett tulajdonnév	a tulajdonnévből képzett melléknév (-i/ -s/-beli képzővel) (a sor elején megadtuk a képzőt)
színház	Weöres Sándor Színház	(-i)Weöres Sándor színházi
utca	Weöres Sándor utca	(-i) Weöres Sándor utcai

könyvtár	Weöres Sándor Könyvtár	(-beli) Weöres Sándor könyvtárbeli
díj	Weöres Sándor-díj	(-s) Weöres Sándor-díjas
vers	Weöres Sándor-vers	(-s) Weöres Sándor-verses

10	
-----------	--

4. Húzd át a táblázatban szereplő 6 hibás szóalakot! A vastagon írtak a hibásak. Ahány jó megoldás, annyszor fél pont.

menj	meny	menny	menyezet	folyjon	hely
hej	beirat	zsivaly	eképp	ehez	le-föl járkál
büntetés	turista	irtás	harmonikus	bója	egyetért

9	
----------	--

5. Javítsd ki híres embereink neveiben a helyesírási hibákat! (Lehet, hogy helyesen írtuk le a nevét, de több hiba is lehet egy névben.) Minden nevet írd le az utána álló pontozott vonalra! Minden helyesen írt tulajdonnév 1 pont.

1. Eötvös Lóránd: **Eötvös Loránd**
2. Kodály Zoltán: **Kodály Zoltán**
3. Desewfy Arisztid: **Dessewffy Arisztid**
4. Vörösmarthy Miháj: **Vörösmarty Mihály**
5. Janus Pannónius: **Janus Pannonius**

5	
----------	--

6. Húzd alá a következő szövegben a hibásan írt szóalakokat, és írd le őket helyesen a pontozott vonalra!

Weöres Sándor sok szállal kötődik Pécshez. Az első, négy soros verse is pécsi kötődésű. A Csontváry Múzeumi megnyitóra beszédet írt. A kulturális élet jelentős személyisége és részt vevője volt, hiszen kedvel dolgozott szindarabon, költeményen, szívesen adott interjút szeretett városáról.

négysoros, kötődésű, múzeumi, kulturális, személyisége, résztvevője, kedvvel, szindarabon, szívesen

Minden helyesen kijavított szóalak 1 pontot ér, minden hibás javításért 1 pont levonás. 0 pontnál kevesebb nem lehet.

9	
----------	--

40	
-----------	--

Összpontszám:

80	
-----------	--

Készítette: Berényi Éva